

A „KELET” előfizetési díja:

Videkre postán vagy helyben házhoz hordva	
Egész évre	16 fr.
Félévre	8 „
Negyedévre	4 „
Egy óra helyben	1 fr. 50 kr.
Egyszeri ár 7 kr.	

Magyarok a „Kelet” mindennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Szerkesztői szállítás:

Fűtér 4-ik szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények címzendők.

AZ ÉRTÉKESBŐ CIKKEK DÍJÁZTATNAK.

Kéziratok nem adnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvtáreszkedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Hirdetési díjak

Határozott időtartamú hirdetés sor vagy annál kevesebb 6 kr. Bélyegjegy minden hirdetés után 30 kr. Nagybőlt és gyakoribb hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket felvesznek:

Bécsben: Oppellik Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Kokhaus den Wollzeile 36.) Haasensteint és Volger (Wallischgasse 10.) Bud. Mosse Publicistische Bureau Budapestban. Haasensteint és Volger hirdetési köv. irodája. Goldberger A. V. hirdetések felvételét Budapesten Szerviztér 6. sz.

Nyitási díjak

gármond sora után 25 kr. ártandó.

Visszaemlékezés külföldre.

Kolozsvár, 1879. febr. 20.

XIV.

(A hazai szakiparoktatás.)

Midőn a hazai szakiparoktatás érdekében elkészült tervezet a külföld hasonló törekvéseire kezdtek hasonlítani, nem volt még előttünk a pénzügyi bizottságnak e tárgyban készített terjedelmesebb indoklása és a közoktatásügyi miniszteriumnak egyik érdekes nyilatkozata, mely némileg más szinten tünteti fel az ipari oktatás iránt uralgó fogalmakat. A pénzügyi bizottság jelentésében ugyanis egy helyett a következő kifejezéssel találkozunk:

„Az ipar céljait apróbb rendszabályok által alig lehet előmozdítani s első sorban csak az ipartörvény módosításától és az iparszakoktatás nagymérvű fejlesztésétől lehetne nagyobb eredményeket várni.” E nyilatkozat öröndetes tanúsága tehát annak, hogy a pénzügyi bizottság kellőképp tudja és érzi, hogy a szakiparoktatástól a házra mi várható. Annál levereőbb azonban, hogy a közoktatásügyi miniszter ur, ki úgy látszik, képviselőinknél is mélyebben érzi az ügy fontosságát, kénytelen volt a következő vallomást tenni: „adott viszonyaink között nagyobb szabású iparpolitikát folytatni, még kezdeményezni is merő képtelenség.” Ez természetesen sok mindent kiment s megérteti mindenekelőtt, hogy mi okból oly számalomramléton csekély azon összeg, melylyel a szakiparoktatás megkezdése czéloztatik. A koldus-társaság húz minket a sirba, ha ez mind így tart.

Igénytelen nézetünk szerint azonban minél kisebb az összeg, a mivel az iparfejlesztést megkezdhetjük, annál inkább kell őrizkednünk, hogy egy garas se hulljon belőle sárba s a mit cselekszünk, egészséges munka legyen, mely kinövesse magát idővel azzá, a mit jelenleg pénz hiányában nem létesíthetünk. E tekintetben bizonyos irányadó elveket kellene okvetlenül előre kimondani. Ilyen volna legelőször: sem mi félrendszabály és félmunka, bármily csekély számú legyen az intézet, mi létrejön, minden tökéletes legyen a maga nemében, hogy biztosan elérje a maga elé tűzött czélt. Ez elv fontosságának megértésére legyen szabad csak azon körülményt fölméltetnünk, hogy az ipar czikkei, különösen akkor, a midőn Ausztriával közös vámterületet képezünk s a hatalmas és virágzó ipar mellett, az osztrák állam csak iparos iskolákra 703,696 forintot költ, nálunk a legnagyobb versenynek vannak kitéve. Mi következik pedig e szabad

versenyből? A többek között az, hogy bármily kis mértékben legyen csinosabb és jobb az osztrák iparezik, mellette a magyar megvásárlatlanul marad. Az iparterménynek nem az a sorsa, mint a hogy hazánkban a tanult embereknek, kik tudományuk vagy tudatlanságuk mértékéhez képest a hivatal alsóbb vagy felsőbb fokán helyezkednek el, hanem az ipar-cziknek, bármily csekélység legyen is, a maga nemében teljes tökélynek kell lennie, más különben nem az a sors vár rá, hogy kevesebb jutalommal fogja beérni, hanem az, hogy végkép elbukik az ugyanazon szakmában pályázó ügyesebb készítmény mellett.

Ez elvből kiindulva, mi mind állíthatunk fel gyenge és rossz dotált iparos iskolákat, mind akarhatunk meghonosítani egészen új iparágakat, ha ezen intézetek nem a legelőkeltebbek, ha az onnan kiküldött iparos nem tud ép oly kitűnő, sőt jobb czikkeket készíteni, mint a külföldiek, akkor éppen annyira, mintha semmit sem tettünk volna, sőt a mi ennél is rosszabb, rontjuk az iparfejlesztés legfőbb tényezőjének, a szakiparoktatásnak hitelét.

És itt rejlik legnagyobb tévedése a tervezetnek, mely nem csak pusztá terv akar lenni, hanem egy év múlva megvalósított intézmény. Áll pedig a terv, a 1) fém vasipar emelésére a műegyetemen egy tanszék felállításából, 2) ipari művezetők képzésére egy középiparoskola felállításából, 3) az ország különböző vidékein ipartanulmányok létesítéséből, 4) az iparos tanoncok oktatásának országos szervezéséből, 5) a házi ipar fejlesztéséből a tanítóképzédek növendékeinek gyakorlati oktatása által.

Ez tervnek igen kevés és nem jó, kivételre pedig, tekintve a 25 ezer forintot, igen sok és sikert nem ígérő.

Lássuk egyenként ezen intézeteket. A fémiparfejlesztésről a múlt alkalommal már elmondók, hogy az ily félrendszabálytól sikert várni alig lehet.

A középiparoskola egy egészen új név, a mely alatt innen a távolból nem tudjuk megítélni mi rejlik. Czeljének az van felállítása, hogy művezetők és főmunkásokat képezzen. Nálunk nem lévén felső iparoskola, meglehetősen érthetetlen a középiparoskola elnevezés, annál is inkább, mert külföldön mi legalább, meglehet, hogy tévedünk, nem tudunk olyan iparoskólát, melynek beállított czélja a művezetők képzése volna és olyat, melynek középiparoskola volna a neve. Igenis vannak intézetek, hova csak a rajzolásban és kézi ügyességben való bizonyos előképzettség után vétetnek fel a tanítványok

és hol olyan mérvű kiképzést nyerne az iparban, mely már a művészettel határos.

Ezek az úgynevezett műiparoskólák, melyeknek növendékei a magasabb képzettségű fogva lehetnek ugyan munkavezetők, szakiparosok tanítói is, de műiparral foglalkozó műhelyekben közmunkások is. Valószínű, hogy a miniszterium egy ilyen iskola felállítását czélozza s erre mulhatatlannul szükség is van, habár előfeltételt tulajdonképpen az képezi, hogy már alsóbb rendű iparosoknál szolgáltatásuk számára a már bizonyos fokig kiképzett tanítványokat.

A műiparoskola azonban költségeket igényel. Hogy a legközelebbi példához folyamodjunk, a bécsi műiparoskola évi költsége 47 ezer 987 frt. Huszonötezer forinttal tehát csak alig lehet megkezdeni egy ilyen intézet felállítását, hol marad akkor a többi szép terv, melyet szintén csak e 25 ezer forintból kell megvalósítani?

Justus.

A delegációk legközelebbi ülészaka félhivatalos hírek szerint igen rövid lesz. A közös kormány csak azon előterjesztések benyújtására szándékozik szorítkozni, melyek a múlt nov. ülészekben el nem intéztettek. Így tehát csak a 60 milliomos hitel körüli tulkiadásokra — többletet 46—49 millióra teszik — fog indemnitást kérni. Továbbá előterjesztést teend az 1879 ki occupatióvalis szakséglet ügyében, mire a delegációk eddig csak 20 milliónyi pauszál-összeget szavaztak meg. Végül póthitellet fog kérni a külügyminiszterium számára azon kiadásokért, melyekkel Ausztria-Magyarország képvisellete a berlini congressuson járt. E szükségletet az osztrák delegáció a multkor azért nem akarta elintézni, mert a reichsrath még nem határozott a berlini szerződés felett.

A függetlenségi kör tegnapelőtti értekezletén szóba került a magyar nyelv kötelező behozatalának kérdése. A párt elhatározta, hogy a tegnapi ülésen a kérdést szóba hozó Madarász József által interpelláció intéztesse a kormányhoz, szándékozik-e ígéretéhez képest az erre vonatkozó törvényjavaslatot a ház elé terjeszteni.

Az interpellationál, az előterjesztett és elfogadott szövegben fő sulyt helyez a párt a román küldöttségnek impamentaris és alkotmányellenes fellépésére. A párt egyáltalán a lehelytelenebbnek itéli az eljárását, melyet a román görög n. e. egyház zsinatjának küldöttsége követett, midőn az alkotmány felsős tényezőinek mellőzésevel a korona véleményére oly tanácsokkal kíván befolyást szerezni, mely nyílt ellentétben áll minden alkotmányos és törvényes szokással.

A jog- és államtudományi szaktanácshoz mány legutóbbi ülésében Kautz az államtudományoknak a tanulók által való elhanyagolását nagy veszedelemnek tartván, s ennek előmozdítását sem tanári állásával, sem tudományos meggyőződésével megegyeztetetőknek nem tekintvén: követelte, hogy a tanulók azon része, a mely administratív és államszolgálati pályára lép, az államtudományi államvizsgára köteleztessék. — Trefort miniszter kijelenté, hogy a kormánynak komoly szándéka oly szabályzat létrehozatala, melynek alapján azok, kik államszolgálatba akarnak lépni, az államtudományokból bizonyos vizsgát tartozzanak letenni. Kerkápoly a jelenleg fenálló tanulmányi és vizsgálati rendszert egészen föntartandónak itéli, a mi egyes részletes foglalkozásoktól megítéltetését és kiépítését éppen nem zárja ki. — A főcollégiumok czélja a tantárgyaknak egészben, alapvonásokban előadása. Jövőre sem kívánják többet egy főcollégiumnál, a tanároktól várva, hogy ott, hol egy félórával át hetenként öt óra a rendszer egészen csak alap-határozataiban előadásra is elegendő, több órában tartassák a fő-collégiumokat. De a jelölt különös tudományokba eső nagyobb terjedelmű és sulyu tantárgyaknál igenis megkívánám, hogy azokból a tanuló többet hallgatott legyen, mint hetenként öt órában egy félórával át.

E többlet azonban speciálcollégiumok hallgatása folytán is előállhatna, mint — oly közep-tanodák mellett, melyekben a földrajz a meny-nységtantól eltekintve, csak a legelső három osztályban taníttatik hetenként két-két órában, miként értesse meg hallgatóit a politika tanára azon nagy befolyást, melyet az államélet alakítására a föld, az államterület gyakorol? Egy gymnasium, melyben a földrajz és történet mind a hat éven át taníttatik, egy lyceum, melynek egész tanfolyama mentes nem ugyan az irodalmak, de nyelvek tanításától, mely az 6 kor történetét nem a 15, de a 17. évtől kezdve tanítja, egy lyceum, melynek tantárgyai közt a bölcsészet egész rendszere, habár csak encyclopedice helyet foglal, egészen másként bírna előkészíteni. Szólv szükség-gesnek tartja újra egygyé vonni össze, a két a vizsgát, letételekre határidőre a 4-ik félév végéig illetőleg az ötödiknek kezdését tervén. Ki e vizsgát sikerrel ki nem állná, annak félórával vizsga tárgyiból leendő készülődésre kellene fordítania s az 5-ik félévbe be nem iratkozhatna. A vizsgához a bizottságokat az elnök kivételével jövőre is a kar által válogatandóknak. Az alapvizsga letételét követő két évre legelőbb a pozitív jogi disciplinák, meg a politika és francia maradátnak együtt a magyar közjoggal, a közigazgatási és pénzügyi pozitív törvényekkel. E tantárgyakat, a szigorlatoktól eltekintve, jövőre is államvizsgáknak tenné tárgyivá. Az államvizsgálati bizottságok, e viz-

gák mnősítő jelleméről fogva, okvetlenül a kormány által lenne összeállítandó. E vizsgák csak akademián grádust adnának, mely legelőbb a habilitációra bocsátatásnak képező föltételt, birtoka egyelőre különös ajánlatul is szolgálhatván. Ezután a jogakadémia kérdése vétett tárgyalás alá, mely minket kevésbé érdek-ven térszük miatt is mellőzzük.

A magyar nyelv iskolai tanítására vonatkozó törvényjavaslatnak visszavonását vagy elhalasztását újságolja az „Egyetértés”. Ez teljesen alaptalan. A mint a „Hon” írja, a javaslat változatlanul be fog terjesztetni és a miniszter sokkal inkább érzi feladatát, hogy sem azzal ne bukják vagy annak érvényesítésével maradjon.

Az osztrák-magyar bank létesítéséről szóló törvény alapján az 1879-dik évben felállítandó három bankfőre a kormány a következő helyeket jelölte ki: Pozsony, Kolozsvár és Nagy-Kanizsa. Ugyanezen törvény értelmében, mint a következő években felállítandó bankfők, következő helyeken jelöltettek ki: Soprony, Arad és Eszék, — melyek közül előreláthatólag kettő 1880-ban, egy 1881-ben fog felállítani.

Ezeket kívül több hely fog úgynevezett levelezési hitellel felruháztni, ezek névsorát legközelebb közlendjük.

A régi-új osztrák miniszteriumot Stremayr kormányelnök tegnapelőtt a következő nyilatkozattal mutatta be az osztrák képviselőháznak:

„A jelen kormányának nincs kihirdetni való új programja, vagy politikai actiója. Első sorban arról kell gondoskodnia, hogy a parlamenti munka félbe ne szakadjon, hogy az alkotmányos functiók zavartalanul menjenek át az új képv. házra. Lelkiismeretes tárgyalossággal, szilárd közel kell a kormányzatot vezetnie. Az e feladatok teljesítésétől mérvadó elvek fejtegetésére nincs szükség, mert a kabinet eddigi tagjainak hét éves működésük alatt volt alkalmuk ezen elveket megvalósítani, és most egy kipróbált erővel szaporodtak. Midőn ez utóbbi körülmény megelégedéssel emelem ki, a ház érthetőnek fogja találni, ha egyuttal a körükből, kivált két férfiurol há-lás érzéssel emlékszem meg. Azon ügyek közül, melyeket e háznak első sorban kell intéznie, a pillanatnyi sürgető szükségesség által igényelt törvényhatósági munkákon kívül kiemelem a költségvetést és az ezzel összefüggő előterjesztéseket. Az állami életünk egy mélyen érintő viszonyunkat a kelethez a berlini szerződés határozott és szilárd alapra fektette. A kormány, erre támaszkodva kötelességének ismeri a berlini con-

— Oh! a gonosz fickó! kiáltott fel Javiolo.

— Ó gonosz? felelt vissza az öreg nő. Ha Ferenc nem menne vadászni, gyakran fekdődném le vacsora nélkül!

A guttában! ki szidhatná ki őt, ha én nem? Javiolo felvett a földről egy darab holt szemet, kis tiszta helyet keresett ki a falon s furcsa összevegyítésével a sajátos alak nagy és kis betűknek s nagyon önkényes helyesírással, ezt karczolta oda: „Jer holnap Grisolle ba, beszédem van veled!”

De az írásra nem volt szükség. Javiolo hazafelé indult s éppen midőn a nap lenyugodott, egy szalás legény fehér vászon zubbonyban, régi elkopott bőr saruk és kamassikkal, metszett bárszony nadrágban feljött tőnt fel a Grisolle-ba vezető ösvényen. Egy nagy vörhenyes, gyapjas szőrű kutya követte őt nyomon. Soha faragó, vagy földműves nem gázolt a fűben rugékenyebb, erőteljesebb léptekkel, mint e fiatal legény.

Javiolo, ki rejtve volt szemei elől, titkon szemlélte őt s nem sietett eleibe menni.

— Bizony csak gyöngy férj lenne ebből, akárki mit mond! szölt haikán magában.

Azonban a vadászó éles szeme csakhamar felfedezte őt a bokor mögött, hova leült volt.

— Hej! mit akarsz te itt? kérdezte, tüzet ütve ki, hogy meggyújtja pipáját.

Javiolo nem volt olyan természetű, hogy kerülő uton adjon elő valamit s példálódzék. Megfogta Feri kezét s így szölt:

— Azt akarom tudni, hogy van-e neked jó lelke?

— Jól van! ezalatt valami lappang . . . Szöli, folytatta a vadász összehúzza szemöldökét.

(Folytatása köv.)

A „KELET” TÁRCZÁJA.

A KÉT NŐVÉR.

Elbeszélés.

Írta:

ACHARD AMÉDÉE.

III.

(Folytatás.)

— Azt épen nem lehet mondani, hogy olyan mint a toullériák kertje, szölt, a néptömeg sem tolong úgy, mint ott . . . Hanem azért itt nagyon jól meg lehet élni, és gyakran teljes szivünköl kacagunk, játszadozunk e helyen! Bőjárva a szobákat is, egy zongorára akadtak, melynek hurjai, csodálatosképpen, nem voltak egészen lehangelődve. Mártha eleibe ült, s egy perc alatt egy keringő dallam zengett ujjai alatt, s vighangokkal töltte be a házat.

— Most rajtad a sor, szölt Mártha a zongorához tolva Marit; én táncolni fogok Pecherean urral, Javiola pedig frissítőt hord fel.

— A bál gondolata ki nem megy fejből, sohajtott fel Mari.

— Egy kicsit a Mohamed s a hegy története biz ez, felelt vissza gyorsan Mártha; a bál nem jövőn többé hozzám, én keresem fel.

A hét vége felé, a két nővér, be volt telepedve Grisolleba.

A szerencsés véletlen, egy idegen családot vezérelt Rambouillet-be, kik tágas szállást kerestek maguknak. Mártha ezt meghallva, percet sem vesztett, hogy az „Arany oroszlán” szállodába

siessen, azon családhoz, hol mindjárt helyben meg is kötötte a bérleti szerződést.

Diadalmasan vitte el bélyeges iratát Pecherean urhoz.

— Látja ön, hogyan veszem én hasznát fel nem kelhetőknek! szölt vidám büszkeséggel hangjában.

— Hogyan! kegyed elköltözik a városról! kiáltott fel az úrnők.

— Először is barátom, Rambouillet nem egészen Páris . . . nem veszem el velem a théâtre-francais-t, sem az olasz operát; aztán ön, ki tudja mennyire megy jövedelmünk, azt hiszi talán, van módunk egyidejűleg palotát is tartani a városban s kastélyt falusi jószágunkon?

Pecherean ur felsóhajtott.

— Te mindenből tréfát csinálasz!

— Jobb volna talán sirni?

— Oh! neked könnyű! te fiatal vagy, de én — hol melengetem ezentul esteként öreg tagjaimat? kivel beszélgetek délelőtnként?

— Tehát azt hiszi, hogy Grisolle-ban nem ég tűz, s hogy nem beszélgetnek ott is az emberek, mint máshol? Ott van a zöld szoba, hol el-töltheti a nyarat. Házi szabályaink ott sem tiltják a vendégszeretetet, és ha óhajta látni a grisolle-i tavat, a mezei ör nem kapott rendeletet, hogy őnt kiutasítsa onnét. De sőt meg fogják tölteni fával a kis zöld szobát.

Pecherean ur elérzékenyedve tekintett a fiatal lányra.

— Oh Istenem, kiáltott fel, ha harmincz éves volnék!

— Ha harmincz éves volna, akkor nem ölel-ném meg, mint a hogy így teszem, felelt Mártha.

Javiolo, ki mindent számba vett a bálnál, Grisolle-ba érkezése után első szabad óráit arra fordította, hogy egy sereg számmal tele irt egy

palatába darabot, mely napló és költségjegyzék helyét pótolta nála. A számokat egymás alá írva, összeadta a sorokat s ez nem minden baj nélkül történt. Az összeget kikapva, erőteljesen megvakarta fejtője kontyát. A fekete tyuk kedélye-sen kotyogott körülte. — Te beszélhetsz nekem a te nyelveden, mormogta fogai közt Javiolo, azért nem tudod velem megtaláltatni a mit keresek!

Javiolo módot keresett arra, hogy valamiképp szoporithassa a két nővér szörény háztartásának zövedelmét. — Mindössze is, pár száz tallérjek volt évenként, miből élniök kellett, s ez pedig nem volt valami sok. Az, hogy Javiolo durva gyapjú rokkolyát viseljen s fapapucsban járjon, még rendőn van, nem voltak atlasz cipőhöz való lábai; jó lesz neki száraz kenyér is az ő kemény gyomrának, s sűrű dologtól edzett, fáradtság-hoz szokott tagjainak; sem teste, sem lelke nem fog szenvedni e változás miatt; de, hogy urnóinek, kik minden kényelemhez, finomsághoz hozzá voltak szoktatva, kik közül az egyik szerette ábrándozásban, a másik nevetésben, vigasság közt tölteni el az életet, kelljen most nélkülözniök s meg-megismerkedniök az élet bajaival, ez kétségbejette a hű cselédt. Már pedig a közös pénztár, dacára a felállított legszigorubb takarékosági elveknek, nem nyújtott elég jövedelemre kielátást; a rend itt nem sokat segíthetett, a munka sem sokkal többet.

A grisolle-i ház környéke, melyet a derék leány egész kiterjedésében bejárta, a legnagyobb elhagyottság s elhanyagoltság képét nyújtá, sehol nem voltak kerítések, s mindenfelé csak a sok ugart, vagy rosszul mivelt földet látta, a fák kitevé az időjárás szépségének, az erdőt tengeri nyulak pusztították, melyek egész a zöldes kert közepéig eljártak élelmet lopni; a juhok a legjobb helyeken legeltek. E birtok nem volt ugyan

valami nagyszerű uradalom, de azért még is lehetett volna hasznosot huzni belőle, itt biztosítva maguknak a szükségset a ramboillet-i ház jövedelme szolgáltatná a feleslegest. Olyan jól esnek egy selyem ruhát szerezhetni meg, e karcsu teremtre, melylyel a szerencsétlenség kardon viese-lésre kárhoztatott.

Eként elmélkedett magában Javiolo. De hogyan vigye mindezt véghez? Egyszerre csak homlokára csapott. Milyen ostoba vagyok! kiáltott fel. Javiolenak eszébe jutott, hogy van neki egy fiúve, ki Vierz-Eglise falu végén lakik egy kis kunyhóban.

E fiúve néhány évvel ifjabb nálánál, a legtevékenyebb, legügyesebb, legezerényebb s legele-venebb fiúnak volt elismerve a vidéken. Akár huszszor is megmósulhatott volna már, ha a vadór-zás iránti előszeretete nem tartotta volna őt távol a majorházaktól.

Kezei mindig gyorsabban bántak el a puszkával, mint az ásvál, vagy fejszével. Rongyokba volt öltözködve, mint valami bandita, s a király fázánsából élt. Javiolo a nélkül, hogy időt vesztetne, elindult a mezőn keresztül, torony irányába Vierz-Eglise felé.

Egy pocsolya partján álló nagy fenyőfáról s a kertelés alján rágódó két kecskéről, csakhamar reá ismert fiúve kunyhójára.

— Hej! Ferenc! kiáltott bé.

Egy vén asszony, ki tatárka seprő készítésével foglalkozott, e kiáltásra feleltele fejét.

— Ha a ház urát szölija, mondá, ugy hiszem nem kap feleletet tőle. Még hajnalban elment hazulról.

— Jó! tehát megvárom.

Az öreg asszony körül nézett.

— Puskáját is magával vitte, szölt hal-

gressuson elváltat feladatokat kivételénél minden irányban a legnagyobb takarékosságot hangsúlyozni, (élénk tetszés.) A közjogi bonyolalom minden veszélyét távol tartani és elejét venni az új áldozatoknak, a mennyiben ez a monarchia becsületével és biztonságával összefér. Az ezen ház által elintézendő ügyek parlamenti letárgyalásánál elvárjuk az önközlő loyális támogatását az állam és az összes lakosság érdekében, mely méltán kívánja, hogy a közügyek parlamenti tárgyalásának nagy elve, a szűz küzdelmek alatt csorbát ne szenvedjen. Az önközlő államférfiúi belátásához és hazafiságához folyamodunk, mely hazafiság az összes pártokat közös és ádós érdekekhez hívja fel.

Külföld.

A bolgárok kíváncsiak. A Pol. Corr. konstantinápolyi levelezője írja febr. 11-ről: Midőn az oroszok Thraczia egyes vidékeiről kivontak, több mint 20.000 görög és bolgár csatlakoztak az oroszokhoz és hagyta el hazáját, hogy Kelet-Ruméliába menjen. Most orosz tiszti körökben szintén azt hiszik, hogy a keresztények seregétől fogják a távozó orosz csapatokat kísérni. Az oroszok elmozdították a mozgalmat, melynek az a célja, hogy Kelet-Ruméliában a török kormány egyedüli támasza, a mohamedán lakosság, eltporodjon a vallás, a keresztények száma szaporodjon, s így képesek legyenek sikerrel valószínűsíteni terveiket Kelet-Rumélia és Bulgária egyesítése ügyében.

Az oroszok Drinápoly környékén megtették az előkészületeket a visszavonulásra, de egyáltalán nagyszámú bolgár és görögöt is visznek magukkal utjukban. A cél: ezeket aztán otthagyni Kelet-Ruméliában, hogy erősödjék velük az elem, mely a porta kormányzatának nehézségeket támaszthat, és folytassa a propagandát Bulgária és Kelet-Rumélia egyesítése érdekében.

Parlamenti körökben a német császár egy nyilatkozata kering, mely a helyzetre nézve igen jellemző. A császár egy, azutóbbi időben sokat emlegetett evangélikus lelkész megjegyzéseire hirtelen ezt felelte: „Huzakodjék ön! Én is huzakodom egész nap reggelről estig.”

Az arab-tábiái kérdésben a táviratok ismét jelzik, hogy a békés elintézés kilátásai növekedőben vannak a hatalmak elfogadták Franciaország javaslatát, hogy a konstantinápolyi nagykövetség értekezletet tartozzon. Románia azonban még mindig nem hívta vissza csapatait Arab-Tábiából, viszont a konstantinápolyi értekezlet létrejövétélre is szükséges még Oroszország nyilatkozata, miszerint a hozandó határozatnak alkalmat magát. A szentpétervári kormány, úgy látszik, eddig még nem tett ily nyilatkozatot s felhivatalos lapja által már előre hirdeti, hogy ha a nagyhatalmak Arab-Tábiát Romániának itélnék oda, ezzel megsértették a berlini szerződést, mert — ugymond a „Viedomosti” — Arab-Tábia része Szilisztriának, Szilisztriát pedig a berlini szerződés 46-ik cikke Bulgáriának itélté; azonfelől Románia könnyen azt mondhatná, hogy Arab-Tábia nem dunai vár, tehát nem rombolná le és így kijátszaná a congressus határozatát stb. Ily fogásokkal azonban remélhetőleg nem fognak az oroszok boldogulni a konstantinápolyi értekezleten.

Az orosz czár manifestuma.

Az orosz-török béke megbontása alkalmából, Sándor czár az orosz nemzethez következő manifestumot intézett:

Az összes alattvalók ismerik a hadizenet okait, valamint az orosz hadsereg kimagasodó fegyverteteit. A sau-stefanói szerződés általános megengedést kívánt a többi nagyhatalmakkal, melyekkel szemben nemzetközi kötelezettségeink voltak. Hogy a megengedés létesüljön s a vérontás véget érjen, megadtuk beleegyezésünk a berlini congressushoz. Hogy őszinte óhajunkat a teljes béke iránt bebizonyítsuk, jóvá hagytuk a congressus által kidolgozott nemzetközi szerződést, minthogy annak határozatai a keleti keresztények helyzete javításának általunk követett céljával megengedtek és a szerződést a most végérvényesen Törökországgal megkötött béke alapjául elfogadtuk.

A háború eredményei: Románia, Szerbia, Montenegró függetlensége és területnagyságának. Észak-Bulgária önálló fejedelemség lett s a benne levő török várak lerombolándók; Dél-Bulgária legnagyobb része Kelet-Rumélia név alatt önkormányzatot nyert, egy keresztény főkörmányzóval. Törökország kötelezte magát, Európában fekvő összes többi tartományait az új közigazgatási intézményekhez behozni. Oroszország visszakapta Besszarábiát, Ázsiában Karsot, Ardahánt, Batumot. Mi, valamint összes alattvalóink, hála adunk a mindenhatalomnak az Oroszországnak adott diadalokért, az új dicőségért s a keresztény népek általunk eszközölt felszabadításáért.

A képviselőház ülése.

Február 18.

Elekes György, a kérvényi bizottság előadója beterjeszti a kérvények 10. sorjegyzeit. Ki fognak nyomtatni s a képviselők közt kiosztatni.

Következik az 1879. évi költségvetés tárgyalásának folytatása.

Bár Orbán Balázs kifejti, hogy mi egy nép, miért támaszkodjék egy nép államára, miért fizesse

ez adót; a nép által fizetett, vagy jobban mondva, a néptől kicsikart pénz miért nem folyik vissza a polgárok zsebébe. Beszél szoldatcsőről, idegen hivatalnokokról, finansziadról, mint a melyekre az államnak 222 milliónyi bevételre fordítatik; beszél boszniai occupációról, adóexcitőről, zaklatásról, a kormány adósságcsinálási mániájáról, a magabizálástól való csökkenéséről.

Azután visszatér az országgyűlés lefolyt 4 hónapjára, s mit lát? azt látja, hogy semmit sem lát, a mit eredmény gyanánt lehetne felmutatni akár a pénzügyi, akár a közgazdasági téren. Miután hosszabb beszédben beszélt belügyi adminisztrációról, polgári házasságról, vám- és bank-szerződésről, Boszniáról, absolutizmusról, szemfényvesztő költségvetésről, kesskéről, káposztáról, a pénzügyi bizottságról, ennek elődjéről, jelentéséről, deficitéről, — nem szavazza meg a költségvetést, hanem Simonyi E. határozati javaslatához járul.

Kárman Lajos mélyen érzi a felelősség súlyát, mely rá nehezedik, a mikor a költségvetés védelmére kell. Bocsánatot kér a hástól, ha beszédét általános vezéreszmékkel fogja bevezetni. A mit mond, mondja kritikus elmével történeti érettség után. A világ kezdetétől fogva minden államban az igazság, vagy legalább az igazságnak látszata vezette a népeket s feltűnő vonal gyanánt vonul végig a nemzetek történelmében az igazság, a szabadság, a jólét s elhaladás felé való törekvés.

Azután in medias res, a költségvetés tárgyalásába bocsátkozik. Igaz, hogy sok mulasztás történt, de ezekkel szemben állnak a jövőre kiható nyereségek. Hasonlatot von Afrikának Jöreményfoka s Bosznia közt. Előbbi foknál mindig hajótörést szenvedtek, a 15. század hajósai, míg a portugali király azt Jöreményfoknak nem nevezte. — Szólt Boszniát is Jöreménynek nevezni, de reméli, hogy a név Jöreményfokára fog változni.

Ezek után a kormány eljárását s politikájának irányát szándékozik jellemezni. (Halljuk!) Több örökségre átvett kérdés elintézése, az állam pénzügyeinek rendezése, a deficit successiv csökkenése miatt elismeréssel tartozunk a kormánynak. A ki a kormánytól lehetett vár, ki vele nincs megelégedve, az alkotmányos eszközökkel minden áron a kormány megbuktatására törekedjék. De ő és társai a kormány működésével meg vannak elégedve. Ha azután a megbuktatott miniszterter visszavágnak helyükre, ezen nincs mit csodálkozni. (Jó kenyér is az! felkiáltás a szélsőbalról, általános derültség.) Bármint álljon is azonban a dolog, ő bizalmat érez a kormánynak, mely az ország helyzetének javítására törekszik, s ha e megfogott, de galvanicus erejű felgyógyulást meg nem töríti phalanx teljes erejével támogatja a kormányt, csak meggyőződéséből követi.

Hogy a szoros sorrendet megtartsa, áttér a jövő teendőkre, s ezek urhatóságai vagyunk mérésükre, a politikai morál cultusa, a nemzet szeretetének s bizalmának meggyerése. Gondoskodjunk magunkról, egyes vidékek érdekeiről, néha a politikai morálról, kerüljük a szakutczába vezető vasutakat. Gondoskodjunk az adminisztráció megjavításáról, dráki rendszabályok alkalmazásáról a személy- és vagyonbiztonság érdekében, gondoskodjunk a közoktatás reformjáról, olcsóbb tarifarendszer életbe léptetéséről, közlekedési eszközökről, a budapesti zsimonyi vaspálya kiépítéséről, a luxusadók eltörléséről, az adókezelés s illetékek behajtása körüli eljárás megjavításáról, a százezer-törvény módosításáról, a tényleges katonai szolgáltatások 3 évről 2 évre való leszállításáról. Ezek szólnak fontos propositiói, melyekhez még az a megjegyzést fűzi: ha a jelenlegi generáció a világrend törvényeinek megfelelő államot akar fenntartani, ennek nélkülözhetetlen alapelve az igazságosság legyen.

Mivel beszédjének végéhez közeledik, pár percnyi türelmet kér még, hogy álláspontját röviden illusztrálja.

Röviden összefoglalja a múlt évtizedek történetét, a dícső forradalmi harcokat, mely után szabadság és civilisizáció fakadt. Előadja az ezután következett támadásokat hazánk főállása, parlamentarismusunk ellen, melyek azonban sikertelenek maradtak. Mi is egyesült erővel törekedjünk a haza javát minden eszközzel előmozdítani. Egyesüljön erre nézve minden párt, de ne enquete-szerű bizottsággal, hanem kössünk egymás között egy nagy nemzeti allianciót. Beszédjét azon hitvallással végzi, hogy hiszi, miszerint Magyarország be fogja tölti a civilisizációban számára fenntartott helyet, s a pártok egyesülése új korzakot fog nyitni. Ez érületben, ebbeli hitében a költségvetést elfogadja. (Élénk helyeslés jobbfelől.)

Lukács Béla hosszas beszédben igyekezik az előadót, a pénzügyminiszter és az előtte szólottak érveit, melyeket a költségvetés támogatására hoztak, megcáfolni. Csatlakozik Simonyi Lajos br. határozati javaslatához, fenntartván különben szavazatát mind a részletekre, mind az appropriáció névére.

Grünwald Béla: Minthogy az idő már nagyon előrehaladt, úgy, hogy beszédjét el nem végezhetné, kéri annak holnapra való elhalasztását. (Helyeslés.)

Tisza Kálmán miniszterelnök jelenti, hogy Zay interpellációjára adandó alkalommal válaszolni fog, valamint, hogy a berlini szerződést alkotmányos tárgyalás végett a képviselőháznak még e

vita folyamán valamely oly napon, melyen nem lesz budget vita, be fogja nyújtani.

Ezzel az ülés fél 2-kor véget ért.

Hegedűs Sándor előadó beszéde

(a költségvetés tárgyalásánál 1879. február 17.)

(Vége.)

Mindez t. képviselőház csak egy nagyban felsorolva, kellő tájékoztatás és alapot a bírálatra nem nyújt és a további részletektől eltekintek, mert ezeket is csak azért hoztam fel, hogy az előirányzatnak a végeredményektől eltérő és első pillanatra feltűnő különbségeinek némi magyarázatával szolgáljak és egyszersmintrámutassak azon alapokra, melyeken a bevételi előirányzat fokozását a bizottság realizálhatónak tartja. A többi a részletek dolga lesz.

De ha a végeredményeket összeállítjuk és kitűnik, hogy az adóemelések dacára 243 milliónyi hiánnyal kell küzdenünk, bizonyára komolyan fog feltűnni helyzetünk. És ezt a bizottság nem titkolja, sőt kötelességének tartja annyival is inkább kiemelni ezt, mert bevételeink természetes fejlődésében örvendés haladást lát ugyan az állami gazdaságok, üzemek terén; a fogyasztási adók emelkedésében is látja az új törvények kedvező pénzügyi hatását, de nem titkolhatja el azt, hogy egyenes adírok vastag általában direct jövedelmek nagyobb fokozatát most nem remélhetjük, és hogy kiadásaink hasonló változathatatlansága következtében most legalább nem állanak rendelkezésünkre eszközök, melyek segédével az előirányzatban kimutatott hiányt elenyésztetni vagy csak nagy mértékben redukálni is hatalmunkban állna.

Ehhez járul még két aggasztó körülmény. Egyik az, hogy az államadóssági terhek növegyfélől a nagy függő adósság conversiója következtében is, másfelől az évi deficit és a rendkívüli külföldi actió következtében szükségessé válik költségek miatt, melyeket szintén kölcsön pénzrel kelle fedezni. A második körülmény az, hogy a nemzetközi helyzet rendkívüli erőfeszítést követel tőlünk, a helyett, hogy lehetővé tenné a kárcosságot azon téren, hol legnagyobb kárcsaink vannak, a hadügyekben. De minden helyzetet a viszonyokból kell megítélni, és ha megengedjük azt, hogy Franciaország kivételével minden európai nagy állam deficitet küld; hogy még azok is, melyek az egyensúlyt régen fenntarták háztartásunkban, mint Anglia, vagy a melyek csaknem helyreállíták azt, mint Olaszország és Oroszország az utóbbi évek kedvezőtlen viszonyai és a nagy actió következtében megromták egyensúlyukat; ha megengedjük, hogy akár mely véleménymel legyünk a külföldi actióról, bizonyára bármely más irányú actióknál került volna annyiba, sőt sokkal többbe, mint a mennyi a boszniai költségekkel, tagadhatatlanul, a legkedvezőtlenebb pillanatban hárult reánk; ha megengedjük, hogy e nehéz időben egy nagy függő adósság conversióját visszük keresztül, melynek határidejét nem mi tettük a pénzpiac legkedvezőtlenebb helyzetére és ha ezekhez hozzávesszük, hogy mind ennek dacára évi mérlegünk a közlekedési elől legkedvezőbb eredményekhez képest nem romlott, akkor nem fogunk kétségbeesni a kibontakozás lehetőség felől, ha sikerülni fog e nehéz időket hazánk és a monarchia érdekeinek megóvása mellett úgy átélni, hogy azok elvonultával, illetőleg az azokból keletkezett nehézségek legyőzésével, ott folytathatjuk az államháztartás rendezését, hol azt azok bekövetkeztével elhagyni voltunk kénytelenek.

És nemcsak a külső egyensúly szempontjából mondhatjuk ezt. Mert szűköm, szegénységen bár, de az állam folyton gondoskodik a szellemi és anyagi fejlődés tényezőiről is. Olyan Magyarország háztartása, mint a szegény, de művelt emberé. Ez is kénytelen a statisztikusok kimutatása szerint jövedelme kétharmadát a fizikai élet-fenntartásra fordítani, mint nálunk a hadügyi kiadásokra és a befektetésekért, valamint közjogi kiegyezésért elváltat adósságokra fordítandó jövedelmek túlnyomó nagy része, de a fenmaradó részzel mégis képesek vagyunk, bár nagy erőfeszítéssel, fenntartani a modern állam és kulturális élet fejlődését, melynek csak némileg kedvezőbb viszonyok között, mutatkozna kell az adóképeség emelkedésében is. Tagadhatatlan, hogy ezzel szemben nagy adósságtérhünk és hadi kiadásaink nyomasztók. De jól esik constataciónom, hogy legközelebből is, az ellenzék legradikálisabb eszónokaitól hallám államadósságunkat a nemzeti becsület védszárnyai alá helyezni és fel kell említenem azt is, hogy még nem hallottam egy részről sem kiemelve azt, hogy a hadikiadásokat már most azonnal leszállítani lehetne; bár az első kedvező percznek e célra való megragadását maga a pénzügyi bizottság is szükségesnek tartja. Amint ennek jelentésében kifejezést is adott.

Azonban e most változhatlan nagy kiadások mellett ne feledkezzünk meg arról, hogy a vasuti kamatgarantia szintén nagy terhe, valamint a vasutakért csinált adósság már hozza gyümölcsét. És pedig ennek mérlegelésénél nemcsak a garancia apadását és az állami vasutak jövedelmének emelkedését kell venni, hanem a nemzetközi verseny hasznait, mert ha e vasutak nem lennének, terményeink a versenyt meg sem kísérelhetnék és haszonnak kell számítanunk az állami költségek tetemes apadását is. Hisz a vasuti útján szállított költségekben elért megtakarítást 50—60 millióra lehet tenni. És intézményeinkben, valamint intézeteinkben minden téren szá-

porodnak a szakképzés és munkaképesség megszerzésének tényezői, most, bár elkésve és kis mértékben az iparos szakoktatást is folkarolta költségvetésünk; vajha nagyobb mértékben vagy legalább a közszolgálat és társadalom által jobban támogatva tehetnők azt. Mert az a munkaképesség, melyet tanintézetünkben, technikai, gazdasági és ipari téren nyújtunk a társadalomnak, a nemzeti értéke emelésének biztosabb tényezői, mint maguk az anyagi javak.

T. képviselőház! Az a körülmény, hogy e perczben nem vagyunk képesek államháztartásunkat rendezni, azon nehézségek következtében, melyeket e feladat elé gördít a nemzetközi helyzet, a közvetlenül előttünk álló nagy hiteloperáció, a nemzet kedvezőtlen pénzügyi helyzete és a csaknem három évig kiegyezéssel elfoglalt, utóbbi válságon átkent kormány közvetlen feladatai, mindez a körülmény, ismétlem, nem ment fel sem a gond alól, mely államháztartásunk hiányával jár, sem azon kötelesség alól, hogy annak eloszlására gondoljunk és gondoskodjunk. — Apénzügyi bizottság mélyen érzi e gondot és e kötelességet; de midőn előtte a kormány is határozottan nyilatkozik e tekintetben, hogy deficitünk apasztását, államháztartásunk e betegségeknek orvoslását halasztatónak nem tartja, e célból a gyakorlati rendszabályokat már a folyó évben megállapítandóknak, illetőleg érvényesítendőknak tartja, a kormányt e kötelezettség alól felmenteni vagy a közvetlenül életbe léptethető gyakorlati rendszabályok helyett általános elveket proclamálni a bizottság nem tartja czél szerűnek, mert időnk a halogatásra nincs ugyan, de a rendszabályokra szükséges fizikai időt még nem rövidíti, a kormány kötelezettségét nem pótolja a bizottság előleges fejtegetése. A kormány a rendszabályokat záros határidő mellett helyezé kilátásba, és a bizottság azokat helyezé kilátásba, és a bizottság azokat bevaradónak tartja, annyival is inkább, mert a tisztultabb helyzet, tisztultabb fogalmat nyújt a czél szerű rendszabályok mértéke és természetéről is.

T. ház! Gondatlanul a helyzetet nem tekinthetjük, de az orvoslás módjait és idejét sem praecipitálhatjuk. A bizottság rámutatott a bajra, a kormány beismerte kötelességét, annak orvoslása iránt rendszabályokról gondoskodni, míg másfelől a conversio nagy munkáját és a nemzetközi helyzet acut jellemét is számításba kell vennünk. — Ez magyarázat annak, hogy az államháztartás rendezése iránt javaslatokkal most nem lépünk fel, bár megsürgeljük, halaszthatatlanoknak tartjuk azokat. — Veszteni való időnk nincs; de veszve sincs semmi. — Államéletünk folyton fejlődik, napról-napra jobban elégti ki a kulturában igényeit és ha e nehéz időkben megtartjuk a fejlődés tényezőit, megmentjük az állam hitelét és fizetőképességét, megtettük, a mit e perczben tenni lehet, főleg ha a további rendszabályok előkészítéséről gondoskodtunk; mert vannak perczek a nemzetek életében, és ez is ilyen, melyekben sokat tesznek, ha elmondhatjuk, mit a francia államférfi mondott a nagy forradalom után, midőn kérdék, hogy mit tett? „Éltem!” Mondá és a viszonyokhoz mártan sokat mondott. A magyar állam életességekét ajánlom a pénzügyi bizottság nevében elfogadásra a költségvetésben; (Helyeslés a jobboldalon.)

BELFÖLD.

(A piskii bál.)

Piskii, 1879. febr. 17.
Tisztelt szerkesztő ur!

A piskii-csata tere épen 30 éves egy hát folyása után, f. hó 15-én ujabb ütközet színhelye vala, melyet a jótékony célú táncvirágom czime alatt Ámor nyílaival felfegyverkezve vívott a környék fiatalasága. A harc ugyan inkább egy manœuvre jellegével bírt a teljesen localisálva volt az e csáira nagy stratégiai óvatossággal elkészített Swoboda-féle tereben, de azért semmi kétség, hogy akárhányan veszélyes keresztútba jutottak, s itt kapott sebeiket csak a házassági áldás balzama hegesztheti majd be. Elővigyázat kedvéért a főrendezői máltsósága is egy orvost helyezett a rendezőgé, de a történelmi hűség kedvéért meg kell jegyeznünk, hogy a báj, szépség és szellem bő készletével rendelkező női-had támadása magát a főrendező urat is annyira védelmi helyzetbe szorította, hogy mások bejainak enyhítésére vajmi keveset juttathatott varázsszereiből s karkötővel ékeskedő segédeit vajmi ritkán indíthatá a legszorongottabb posztókra. A női sereg ez imponáló felépítésnek mérveit nem kevésbé bizonyítja az is, hogy nem egy daliás férfi-harcos már éjjel előtt a buffet asztalai mellett keresett menedéket, még nagyobb veszélybe jutniatva az „elszántak” kiadéradat, mely a szép szemek és rózsás ajkak röptényű között azután reggeli 7-ig polkázó és csárdászó modulatokkal igyekezett csatavonalban tartani magát. Segéd- és tartalék-hadak csak kisebb számban lévén, mi természetesebb, hogy a „kihívó” fél viseli a harci-sarcot, a rendelkezésre jutott hadi-kincs sem fedezhetvén a békés csatározás jelentékeny költségeit. De azért csak fujják meg máskor is a harci riadót, mert Carneval hgnek Petrozenyitől Aradig minden activ szolgálatra jogosított hősönje és vitéze pontosan ott terem megint a mozgósítás kitűzött színhelyén.

TÖRVÉNYSZÉKI CSARNOK.

Marosvásárhely, 1879. febr. hó.

Veltzán Miklós kolozsvári törvényszéki irodatiszt fegyelmi végtárgyalása.

I. Első közlemény.

A marosvásárhelyi királyi ítélő táblánál, mint másodfoku fegyelmi bíróságnál, a napokban egy igen érdekes és jellemző nyilvános fegyelmi végtárgyalás tartottat, a melyet épen azért, mert nyilvános és érdekes, levelező tisztebeli közlönyökön közzétettem, hogy a nyilvános végtárgyaláson lefolyt, a „Kelet” olvasóinak bemutatni.

Midőn a törvényhozók elrendelték, hogy az ily kényes ügyek végtárgyalása nyilvános legyen, meg vagyok győződve, hogy tudatával bírtak azon nem tagadható körülménynek, hogy ily ügy nyilvánosságra hozatala már magában is büntetés.

A marosvásárhelyi kir. ítélőtáblánál Veltzán Miklós, kolozsvári kir. törvényszéki irodatiszt fegyelmi végtárgyalása alkalmával, a másodfoku fegyelmi bíróság részéről jelen voltak: Végtárgyalást vezető elnök: Gecző János tanácselnök. Bírak: Binder J. Mihály, Ferencz Károly, Szőllő Miklós és Deési Farkas; jegyző: Sándor Kálmán, tiszteletbeli segédfogalmazó. A királyi főügyészséget Draveczky Adorján kir. főügyési helyettes képviselte. Vádlott részéről csak felhatalmazott védője: Z. Bodolia János jelent meg.

A végtárgyalást az elnök az ügy rövid ismertetésével megnyitván, felolvastattak a fegyelmi vizsgálóra vonatkozó alábbi iratok. Mindenek előtt felolvastatik Sicoj János (büntbevalló bűntárs) vallomása, a mely az egész bűnesetet előadván, a legérdekesebb és a mely vallomásnak Veltzán Miklósra vonatkozó részei, a vizsgáló bíró különböző kérdéseire tett válaszait összevonva, majdnem az órá-szóra a következők:

„Én Sicoj János, mint szokodli román lelkész egy alkalommal Abrudbányán járva, Veltzán Miklós székli irodatisztel, ki azon időben egyszersmind az „Anker” biztosító társulat ügynöke is volt, találkoztam s azt monda nekem, hogy jó volna valakit, a ki hamar meghal, biztosítani; mert ez által magunknak is pénzt szerezhettünk. Egy hét mulva Veltzán Miklós azt monda nekem, hogy szokodli Bíró Györgye, a ki öreg és beteges, épen alkalmas lenne, hogy életbiztosítási üszegget eszközöljünk. Én is helyesletem, Veltzán azt ajánlá, hogy az öreg Bíró Györgye helyett, a kit már nem venne fel a biztosító intézet, az orvoshoz fiát, Bíró Szimont (30 éves) állítsák elő, Bíró Györgye neve alatt. (Bíró Györgyével és közheljéről Naricza Juonnal már beszélték az ügyet Veltzán, és az öreg beleegyezett Én is elfogadtam a tervet. Bevitem Bíró Szimont (az öreg Bíró Györgye 30 éves fiát) Abrudbányára és Veltzán utasítása szerint és az általa adott ajánlévaléll dr. Fibán Károly orvoshoz vittem, a kinek Bíró Györgye név alatt mutattam be; 40 évesnek mondtuk és az orvos megvizsgálván és egészségesnek találván, bizonyítványt adott ki erről és meghagyta, hogy 2 tanuval, a kik a személy azonosságát bizonyítják, irassam alá. Veltzán tanácsára két nevet tanuképen Sikovie Arsénát és Onics Juont tudtokon kívül én írtam oda, hogy ne kelljen még tanuk után futkászolni. Veltzán azt is meghagyta, hogy tanuk előtt csináltsak egy végrendeletet Bíró Györgyével, a melyben az életbiztosításból kaphandó 2000 frtból nekem (a ki kieszakoztolt) 1500 frtot hagy (és ebből külön szerződésünk alapján én 500 frtot Veltzának (tartozandók fizetni). Fiainak: Bíró Petrunak és Bíró Szimionnak ez összegből egyenként 250 frtot hagy. E végrendeletet — Veltzán sürgetésére — én tanuk előtt meg is készítettem és az öreg Bíró Györgye azt magának vallotta. Bíró Györgye a biztosítás után 1872 február, vagy márczius hónapban nem sokára meghalt. Időközben azonban az orvosi bizonyítványban némi hiány mutatkozván, kiegészítést rendelt el az igazgatóság és Veltzán meghagyta nekem, hogy újra menjek be az ál-Bíró Györgyével, a még mindig élő Bíró Szimionnal Abrudbányára. Én július hónapban az öreg Bíró Györgyét akkor már rég eltemettük) az utasítás szerint bementem a városba, és ekkor Veltzán egészen új iratokat állított ki, a melyeknek alapján a biztosítási eszközletet is. Egyszersmind meghagyta nekem, hogy a biztosítási díj második részletét is fizessem be, a mit én a sajátomból meg is tettem; továbbá utasított Veltzán, hogy Bíró Györgye elhalálása napját 1872. október 10-re tegyem és a szerint állítsak ki egy hivatalos bizonyítványt, és ennek megtörténte után én, az elhaltnak fiaival Bíró Petru és Szimionnal adjak be egy kérést, a melyben a végrendelet értelmében, mint örökösök, hármán együttesen kérjük az „Anker” biztosító-társulattól a 2000 frt biztosítási összeg kifizetését. Én a hamis bizonyítványt a halálhírási időpontról kiállítottam, de az „Anker”-hez intézendő kérés szerkesztéséhez nem írtam és nem tudtam megcsinálni.

Ekkor Veltzán maga fogalmazta meg a kérést és én azt leírtam, beadtam Veltzánhoz, mint ügynökhez, a ki az igazgatósághoz terjesztette fel, és e kérés következtében a 2000 forintot Veltzánhoz utalványozták, és neki tanuk előtt, kellett, hogy nekünk, „az örökösöknek” átadja a pénzt. Veltzán megbízott, hogy az ál-Bíró Györgye helyett, (a kinek most halottnak kell lennie),

egy felfogadott embert vigyek, a kit Biró Szimeonnak, (az ál-György-féleképen) adjak ki, és azon kívül vigyem magammal Biró Petrut is; mert nekünk — „az örökösöknek” — személyesen kell átvennünk a pénzt. Ezt is megtettem. Midőn Velczánul megjelentünk, tanukat hozott be és megkérdezte, hogy ezek az elhunyt fiai? Ezek, felelőn én, és Velczán minden további kérdés nélkül, mindkét fiuval úgy beszélt, mintha Biró György fiai lettek volna; holott jól tudta, hogy Biró Szimeon helyett, egy az ő utasításai szerint felfogadott ember áll előtte, a kinek, mikor a tanuk elmentek, 3 forintot adtam át Velczán előtt. Velczán a végrendelet keltével sem sokat törődött, hanem a 2000 forintot nekünk kifizette. Én a 2000 forintból Velczánnak — szerződésünk értelmében — 500 frtotazonnal átadtam, de úgy látszik nem volt elég, mert azt monda, hogy mondjam meg Biró Petrunak, hogy ő is adhatna neki valamit. Biró Petru adott is neki 15 forintot, de ő nem vette el, hanem ajánlta, hogy adja a jelenlévő kis leányának, a ki el is vette a pénzt atyja tanácsára. (E körülményt Biró Petru is szemébe mondta vádlottunknak;) vádlott azonban ezt is tagadja.

Midőn a topánfalvi kir. járásbírósnál a bűnügyi vizsgálat ellenünk folyamatba tétetett, Velczán figyelmestett arra, hogy a 2000 frt biztosítási összeget az „Anker”-nek okvetetlen vissza kell hogy fizessük, és igyekezzünk ezt valahogy rendbehozni, vagy elbékélni, mert különben baj lesz. Én magmondtam, hogy szívesen megtenném, ha lehetne, de a pénz elfogyott és nincs miből fizetni. Velczán nem lankadt, hanem nagy buzgóságot fejtett ki, hogy az „Anker”-nek biztosítást adandó váltókra jó kezeseket kapjunk; nagy bajjal kaptunk is és Albrecht Adolf nagy-szebeni főügynek, (a kinek Velczán által és tanácsára 3 nyulat és 1 órat küldtem ajánlékba,) maga Velczán adta át ebédközben a váltókat, a melyekkel az „Anker” biztosítva lévén, a főügynek kibékült és a vizsgálat megszüntetését kérni igért. (Ezeket felolvasott tanu-vallomásában Albrecht is megemlíti.)

Az előadottak alapján határozottan kijelentem, hogy ámbár mi is bűnösök vagyunk, de a bűnszerű Velczán Miklós iradatit; ő volt a kezdeményezője és vezetője az egész csalátnak, miután sem én, sem Biró Petru és Szimeon — a kik ily ügyekhez nem értünk — nem tudtuk volna keresztül vinni. Hogy egy ideig Velczán Miklós felől hallgattam és csak a végtárgyáson (mely a nyomozat e részbeni eszközzése végett elnapoltatott) valltam meg mindent, annak oka az, mert megkértem, hogy mint államhivatalnokot kíméljem és cserében ő is megtesz érettem mindent, hogy a bajból megszabadítsam: rövid időig tartó bejárásom alatt kis leányomat segíteni fogja, ezenkívül, ha ügyem végtárgyalásra kerül, részemre védő-ügyvédet is fog keresni.

Eddig tart Sioj vallomásának azon része, a mely Velczán Miklós vádlottja is vonatkozik.

Hogy mennyiben erősítik meg a tanuk és mennyiben ismeri be Velczán a tettet, arról II-ik közleményünk fog szólni. Argus.

A tizenhét éves gyilkos bűnügye.

Hladon Sándor bűnügyében, a ki az ülő-uti sensatiós gyilkosságot elkövette, ma délután fél 10 órakor kezdődött meg a végtárgyalás.

A tárgyalás a vád előterjesztésével kezdődött, azután a vádlott hallgatattatott ki. Vádlottnak atyja Hladon Márton, portás az egri lyceumban; 17 éves; Egerben született és ott végzett négy elemi iskolát; 1874-ben jött Budapestre bátyjával, ki lakatos volt. Hladon előbb cipész, majd bádós, végre pinzser lett, honnan a bormérésnél tapasztalt visszaélés miatt börtönbe került, s midőn kiszabadult, nem akarták többé visszafogadni. Éhesen, rongyosan kűnn rekedt az utcán, s ekkor találkozt Czechnernel, kivel már a múlt évben összebarátkozott. Czechner elhívta őt saját szállására hálai.

Elnök: Mikor támadt az a gondolata, hogy Czechnert megöli. — Vádlott: A mint Czechner azt mondta, hogy neki jó ruhája van s apjától 35 frtot kapott. Elhatároztam, hogy ruháit, pénzt és elvesszem s őt megöli. Elnök: S mikor találkozt vele? Vádlott: Este 15 óra tájban. Ő az iskolából jött s én a kapuban vártam rá. — Együtt mentünk a bolt kamrájába. Ő irogatott, én kenyeret ettem és boroviczkát ittam. Elnök: Aztán lefeküdtek egy ágyba. Vádlott: Igen. A gyertyát Czechner előlta s csakhamar elaludt. Én elővettem a kést s végső vágtam a torkát. Negyszer monda jaj! Én megszajáltam, a mint kinyitottam és fejbe ütöttem néhányszor egy husánggal. De tovább börgött s én újra a kést ragadtam meg s hátul is elmetesztem a nyakát. Azután a falocczal ütöttem, a hol találtam. Elnök: Mikor látta, hogy halva, rabolni kezdett. Vádlott: Igen. Elvettem ruháit mind s 42 frt készpénzt. Elnök: Nem borzadt? Vádlott: De igen, irtóztam tőle. A kezemet, mert nem volt víz, a vizetlehet mostam meg. Azután meguntam magam és elszunnyadtam. Elnök: És fél 5-től 6-ig ott maradt a szobában, a hol azt a szerencsétlent meggyilkolt, nem bántotta a lelkiismeret? Oda órákig az ajtóknak és aludtam. Hallottam az őt ütést a szomszéd toronyról; hosszú volt az idő; féltem. Elnök: Mikor távozott a helyszínéről? Vádlott: Kapunyitáskor.

Vádlott ezután elmondja, hogy egy ideig reggel az utcán öngyelt, aztán elment a bási-

tya utazába Wimmer Rózához, egykori mosóné-jához, hol szállást kért és kapott. Másnap megvette a „Budapest” című lapot s ott olvasta a gyilkosság esetét. Félte, de nem mert szólni. — A kést a háziasszonynak ajándékozta. Ugyanez nap délelőtt megérkezett Nagy Pál rendőrbiztos, ki azonnal lánczot tett a kezeire s bérkocsin arendőrhöz vezette. — A védő ügyvéd által hozzá intézett kérdésekre azt feleli, hogy szerette a rémtörténeteket olvasni, megrette olykor a Tatár Péter-féle könyveket, a Róza István történetét is megvette, állítólag a segédek számára, de elolvasta. A börtönben, mikor a lopás miatt volt elzárva, együtt volt Zmatekkel, a gyilkos pékeggel, a ki elbeszélte foglyú társának, hogy miképpen gyilkolta meg Wimmer.

A tanu-vallomásokból csak igen keveset kell kiemelnünk. Reich Károly bádogos többi közt azt beszéli, hogy a fű, mikor nála inaszkodott, nagy szeretettel olvasni, kivált rém- és rablóhistoriákat; nevezetesen továbbá Wimmer Róza azon vallomása, hogy Hladon azon két nap alatt, melyet a gyilkosság elkövetése után nála töltött, legcsekélyebb izgatottságot sem tanusított, nyugodtan aludt, beszégetett, úgy hogy a gyaru legkisebb árnyát sem keltő fel s még a gyilkosság történetét is olvasta neki.

A bizonyítási eljárás befejezése után, a törvényszék meghiteltelte az összes tanukat. A királyi törvényszék főlőrával tanácskozás után kibírdette ítéletét, mely szerint vádlott rablógyilkosságért husz évi börtönrre ítéltetik.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, 1879. febr. 20.

— Az udvar tagjai — mint működve-lők. Az ő felségük ezüstmenyegzője alkalmából rendezendő ünnepélyek legfényesebbike kétségkívül az a színházi előadás lesz, mely április 23-án este Károly-Lajos főherceg palotájában fog lefolyni. Az élő képekben az udvar tagjainak köze, míg a nézőközönség kizárólag a császári ház tagjaiból, mintegy 26 személyből fog állani. Az előadást maga Károly Lajos főherceg rendezi. A tervrajzok elkészítésével több kiváló művész van megbízva, a tableautakat egybekötött költeményt egy ismert bécsi drámaíró fogja írni.

— Hadseregünk tegnap (febr. 19.) éjjel fényes diadalt aratott a Redoute termeiben: győzedelmes hadjáratot küzdött keresztül, mely azonban sebeket nem ejtett; hanem csak babérokat termelt. A helybeli közös hadseregbeli és honvéd tisztikar kitűnően sikerült tánczvigalma volt e hadjárat, a meghódoló ellenfél pedig a kolozsvári társas körök; de nem történt még hódolat olyan örömmel, olyan őszinte elismeréssel, mint ezuttal. A legválogatottabb közönség sietett felgyülekezni e hódolatra s mint előre lehetett látni: csakhamar zsúfolásig tele lesz a Redoute termeinek minden zege-zuga. — A tiszt urak katonás ügyességgel rendezett kószoru estélyeit eddig is mindig szép számú közönség kereste föl; de olyan díszes, válogatott, szép és nagy társaság még nem kereste föl egyszer sem azokat, mint tegnap: ott volt az aristocratia nagyobb részt, ott társasköreink legszebb virágai, ott a polgári és katonai celebritások egész raja. És a legnagyobbdicsőiségre válik a tiszt uraknak: ez a nagy társaság olyan kedélyesen, fesztellenül, rózsás jókedvvel mulatta át az egész éjt, mintha nem is egy nyilvános tánczvigalomban, hanem egy „gemüthlich” kis háziálban csevegette, nevetgette, tánczolt és élvezte volna azt. 9 órakor vette kezdetét a táncz a katonai zenekar kitűnő zenéje mellett s folyt ki világos viradig a legnagyobb animációval, olyan határtalan jókedvvel, mintha soha sem akart volna véget érni. Hogy milyen szép és nagy társaság vett részt a tánczban, bizonyítja az, hogy ha kószoruba akarnák foglalni neveiket: e lap újdonsági rovatának nagyobb részét elfoglalnák vele; még az utolsó franczianegyest is 120 pár tánczolta, de az előbb több vett részt 160 párnál. A cotillon, melynek egyik figurája Szerajevo bevételét ábrázolta, hasonlított annyian tánczolták, hogy csak a tánczoló nők székei szorosan egymás mellett egészen körülverték a nagyermet; az egész fűzértáncz leleményes szellemességgel volt rendezve, de mégis legnagyobb derűtiséget, sőt meglepetést keltett a Szerajevo bevétel, melyhez a csinos cantont (Szerajevo látképe) br. Boynenburg nyug. százados ur festette. Egy szóval olyan pompás egy mulatság volt, mely tagadhatatlanul egyik fénypontja az egész idei farsangnak s melyre méltán büszke lehet az egész tiszt, de különösen a rendező bizottság tagjai s közöttük Doskuj főhadnagy, Benkiser őrnagy és Málnási honvédfőhadnagy urak, kiknek jutott osztályrészükül nemcsak a rendezés ezerféle fárada-lma és gondja, de a siker és elismerés oroszlan-része is.

— Az oláh atyafiak denique nem jönnek ki a demonstrációkból. Román Miron érsek-jüknek, a mint Bécsből, hirhadt utjából haza tért, tegnapelőtt nagy cuculloriumot roktónoztek. A per-rádban, úgy látezik, részt vettek, mint kontrá-zók a „Sieb. deutschen Tageblatt” 6-száz gyász-vitézei is, mert a lap nagy méltánnyal írja le az egész dolgot. A „hazafias” érseket el leírás szerint, a szebeni pályaúdváron intelligens és nem-intelligens románokból álló nagy közönség várta, mely be is kísérté aztán őt lakására, ahol nem-sokára Baricz uran üdvözölte őt egy 400 tagból álló deputatio élén. Különben egy füst alatt tisz-

telgett a deputatio Popea archimandritánál és Kozma Páthennál, az érsek sógoránál is. Este az ér-seknek, Popeának és Kozmának fáklyászenét ren-deztek, 600 fáklyával; a fáklyavivők között a Tageblatt szerint nemcsak németek (tán helyeseb-ben: szászok?) hanem magyarok is lettek volna. Ezt mi részünkről kötvá hiszszük; de ha mégis megtörtént volna: az a magyar megérdemelné, hogy az örültek házába csukják. Egy magyar, aki üdvözöl és üjogant egy oláh főpapnak azért, mert a főpap a magyar nyelv ellen agitál: ez még gondolatnak is neveltes és egyáltalán felháborító!

— Az iparos ifjak nemzedékének. „Kolozsvári önképző kör és betegsegélyző egylete”, mely írást városunk polgársága s az iparügy bará-tai, belátva annak a társadalmi egy osztályában házagot pótlo fődvös működését, naponként melegebb érdeklődéssel viseltetik, a f. hó 18-án tartott igaz-gató választmányi gyűlésen többek között azon határozatot hozta, hogy a folyó év május havában megnyitandó székesfehérvári országos ipar- s ter-mékváltásra lehetőleg több képzett iparos ifju képviselőt küld fel, e hazánkra nézve oly kiváló fontosságu iparügy tanulmányozására. Fájdalom azonban, ennek kivételére csak egy eszköz hiány-zik a — pénz! Hogy azonban a lelkesedés mellett hozott fődvös határozat mégis realizálható legyen, az egylet kebeléből tagokat kért fel az igazgató választmány, kik a város n. 6. polgárai s az ipar-ügy barátaitól egy az elnök s tíkár aláírásával ellátott iven e nemes célra segély adományokat kérjenek. Tiszteletteljes bizalommal kérünk min-denkit, mert az ügy minden művelt embert köz-velelven vagy közvetve érdekeli, ne méltóztassanak e derék munkás iparos ifjakat, e jótékony ügy iránti alázatos kérésekkel elutasítani, hanem le-hetőleg gyámoltítani. Az egylet hálás köszönettel ves minden legcsekélyebb habár 10 kr. adományát is, mert csakis ez esetben lehet meg valódi hi-vatásának. A kolozsvári iparos ifjak önképző és betegsegélyző egylet igazgató választmánya.

— A kereskedő társulat által f. hó 22-én rendezendő tánczvigalomra a belépti jegyek a meghívó előmutatása mellett kaphatók f. hó 21 és 22-én a Nemzeti szálloda 1-ső számú termé-ben d. e. 9—12 d. u. 3—5 óráig, este a pénz-tárnál: A rendező bizottság.

— A kolozsvári orvos-természettudományi társulat s az erdélyi muzeum-egylet term. tud. szakosztálya f. hó 21-én pénteken d. u. 5 óra-kor orvos-i szék ülését tart. Tárgyak: 1. Berks Lajos. Betegbemutatás. (A herpesis egy egy ritka esete.) 2. Brandt József: Az ovariotomiá-nak egy esete a gyógyult beteg bemutatásával. — Ülőhely: I. em. 8. szék. — A titkár.

— Regényes. Moszkvában nemrég halt el egy magyar ember Kovács Gergely, ki összes va-gyonát végrendeletileg Podoczky Péter és Simon Lengyel származásu egyének utódaira hagyta. A „Pesti Hírlap” szerint Kovács mint katona e szá-zad elején rablóknak véltén, ölte meg több tár-sával együtt e két lengyelt, kiknél 687,000 frtot találva, azon osztottak. — Kovács a nyert pré-dával — meglehet, azonnal megözökött, vagy csak katonai szolgálatának teljesítése után — kivándorolt. — Bejárta a többi közt Spanyolországot is, aztán Dixon név alatt Amerikába ment. Ugy látszik azon-ban, hogy lelkiismeretfurdalása sehol sem engedte nyugodni, mert megint csak visszatért Európába s Oroszországban telepedett meg. Hogy többi tár-sai hová lettek, arról mitsem tudni. Kovács Gergely halála előtt Moszkvában végrendeletet csinált, melyben életéről s vagyonszerzésének utjáról és módjáról töredelmes vallomást téve, összes vagyo-nát a szerencsétlenül kimúlt Podoczky Péter és Simon utódjainak hagyományozza, ezáltal akarván elkövetett vétkét halála óráján jóvátenni. Végren-deletében azt is elmondja, hogy ő 1788-ban Kec-keménen született. Azt, hogy Podoczkyék Len-gyelszögről jöttek, csak találmán mondia, de azt biztosan állítja, hogy Kolozsvárra indultak. A moszkvai hatóság most megkereste a kolozsvári ügyészséget hogy az járjon utána, nincs-e valami nyoma ottan, hogy kitől akartak Podoczkyék bir-tokot vásárolni, s ha igen, deit se ki, hogy hova valók voltak ezek a Podoczkyék?

— A nemzetközi pestia-bizottságról kü-löns hírek érkeznek. Finkelnburg tegnapelőtt este a berlini egészségügyi egylet gyűlésén azt mondá, hogy a bizottság tegnapelőtt este volt Moszkvából elutazandó; három nap alatt ért volna Zarizynbe és így pénteknél előbb nem várhatunk híreket a bizottságtól. De újabb táviratok szerint Moszkvá-ban arról értesítették a bizottságot, hogy Zarizyn-ban nincs szállás, a hét végénél előbb nem lehet sátrakat kapni. Ezen értesítés következtében a bi-zottság elhalasztotta utazását. A mi a kordont illeti, Finkelnburg constatálja, hogy a kordon ma sem teljes, sőt magánhírek szerint e hó vége előtt nem is lesz teljes. Mindezekhez járul azon hír, hogy a kordonon belül teljes anarchia uralkodik. — Lehvesz német nagy követségi orvos azt jelenti, hogy Zarizyn tökéletesen vész-mentes.

— Gorove István állapotában újabb vál-tozás nem állott elő; hol ágyban fekszik, hol fén-járkál. Ha az idő enyhülni kezd, orvosai tanácsá-ra Nizzába fog menni. Hir szerint egészségi álla-pota miatt közelebb képviselői állásáról lemondani szándékozik. A kormánypárt küldöttsége teg-napelőtt felkérte, hogy vállalja el a párt tisztelet-beli elnökséget, s egészségi állapota javultával ve-gyen ismét tetteleges részt a párt munkásságában.

Együttal köszönetet mond a küldöttség a pártel-nök eddigi buzgó fáradságaiért.

— Fiume évszázados emlékünnepe. Fiume városa a magyar koronához való vissza-csatolásának évszázados emlékünnepeét folyó évi ápril hóban, a királyi pár ezüztalokadalmi jubileu-mával kapcsolatosan fogja megünnepelni, a város rendkívül fényes ünnepélyeket fog e kettős ün-nep alkalmából ápril hó 23-kán és 24-kén ren-dezni.

— A ki muszkább az orosznál. A „Főv. Lapok”-ban olvassuk: Jókai Mór „Szabad-ság a hó alatt” című regényének fordítási jogát Janke berlini könyvkiadó, mint az eddigieket mind, szintén magához váltotta, a nélkül, hogy előbb elolvasta vagy tartalmáról és irányáról felvilágosi-tást szerzett volna magának. Alig ismerkedett meg azonban az első iven foglalatával, midőn se-btében levelet ír Jókainak, hogy sajnálja, de ilyen oroszellenes munkát ő ki nem adhat, mert Né-metország jó viszonyt folytat Oroszországgal. S ime-mi történi: ugyanakkor három muszka könyv-kiadó szinte azon egy időben arra kéri Jókai, hogy ezt a regényét engedje át orosz nyelvre for-dítás végett.

— Vonatösszeütközés. F. hó 16-ikán este 10 óra tájban a Czelegről Nagy-Körös felé induló vegyes vonat csakhamar a czelegről állomás elhagyása után, a váltó gondatlan összetéveszté-se mellett egy csomó oldalt álló üres waggonba ütközött. Az összeütközés gyors s igen heves volt. Az üres waggonok közül három teljesen összetört, a vegyes vonatból a mozdony s az elő levő mál-hákkal ellátott kocsik; szerencsére a töréseken ki-vül nagyobb veszély nem történt, csak a fűtő ke-ze sérült meg egy kevésbé. A vonatot Czelegrre visszatolták s a baleset miatt két órai késedelem volt. Az összeütközés valószínűleg vétkezes mulaszás eredménye, mely esetben óhajandó, hogy az ille-tőket szigorú büntetés érje, mert számosemberélet volt veszedelem.

— Rossz tréfa. Párisi lapok szerint Bis-marck hercegnek Vetljankából, hol tud-va-elelőleg a pestis először lépett föl, a következő — nyilván bohótt — levél érkezett. „Kegyelme-séged e levélben egy hajfűrtöt és két darab sző-veget fog találni, mely az utóbbi időben oly hi-resse vált Vetljanka helységéből való. Egy pestis-beteg január 20-án jelleltében halt meg. A darab vászon az ingéből van kivágva, melyet az elhunyt az utolsó 42 óra alatt, amig betegsége tartott, viselt. A darab szövet a paplanból való, melyvel betakarított. Január 20-ika óta vannak a kérdéses tárgyak egy légmentesen elzárt szekrény-ben megőrizve, hogy lehetőleg megtartsassék az anyag, melyet magukban foglalnak. Bátorodom nevezett tárgyakat kegyelmeiségednek megküldeni, abban a reményben, hogy ezek is hozzá fognak járulni a Németországban az ázsiai pestisről ter-jesztett hírek tulozott voltának megerősítéséhez. Ha, mint meg vagy győződve, kegyelmeiséged a kapott tárgyak vétele után nem érzi magát nyom-mott hangulatban (48 óra eltelté után a ténynek ki kell derülni) a határozott bizonyíték megsze-z. Van szerencse magamat ajánlani, N. N. vetljankai tekintélyes polgár.”

KÖZGAZDASÁG.

Gyulafehérvár hegyszéki tervezete.

Szerkeszté Rajner József.

I-ső fejezet.

A hegyszéki szervezet.

(Folytatás.)

23. §. Az igazgató választmány ellenőrzi és végrehajtja a hegyszéki szabályrendeleteit s határo-zatait; előterjeszti a költségvetési előirányzatot; a számadásokat megvizsgálja s előterjeszti; indítványt tesz a szűret időjére nézve; a hegybírák és hegycsőzők érkezői és örködei vi-seletéről jelentést tesz és érkező javaslatot terjeszt elő a szállólművelés és szőlészeti kezeléséről, valamint jutalmat tűz ki a borkezelésről megírandó mun-kára.

Pénztárnok.

24. §. A pénztárnok kötelessége rendes köny-veket vezetni; kötelessége a hegyszéki kivetés szerint a jegyző ellenőrzése mellett beszédni a tulajdono-soktól a hegybért és a csőződíjakat;

a fizetéseket nyugta mellett teljesíti; kötelessége az igazgató választmány s a hegy-hapitány utalványait híven megőrizni, az év végével pedig számadásait megten-ni és azokat minden évben legfeljebb március 1-jőig az igazgató választmányhoz beadni, mely ezen számadásokat megvizsgálva végleges jóváhagyás szempontjából a hegyszéki április havi közgyűlése elé terjeszti.

Jegyző.

25. §. A hegyszéki közgyűlésein, valamint az igazgató választmány ülésén a jegyzőkönyvet vezeti és azt két példányban elkészíti.

Egyik példány a hegykapitánynál, másika a jegyzőnél marad.

A jegyző ellenőrzi a pénztárnokot s vezeti az iktató, kiadó és az utalvány könyvet;

a pénztárnoknak segédkezet nyújt a hegy-költségek s díjak behajtása és kiadásában, ugy nem különben a számadás készítésében és egyál-talában teljesíti mindazon teendőket, mik a dolog természeténél fogva a jegyző hatáskörébe tartozik.

26. §. Megjegyeztetik, hogy a közgyűlés jegy-zőkönyveit a hegykapitány, jegyző és 3 nem vá-lasztmányi tagnak kell hitelesítőleg aláírni.

Az igazgató választmány jegyzőkönyveit a hegykapitány és 3 választmányi tag írja alá.

A jegyzőnél tartott jegyzőkönyvek nyujtat-nak be az év végén a városi tanácsnak.

27 §. A hegyszéki az év végével jegyző-könyveit és számadásait a tanácshoz beadni tar-tozik ugyan, — de az utóbbinak csak az állam törvényeibe és érdekeibe ütköző határozata ellen, valamint a nem hegyszéki ügyekben hozott vég-zéseit ellen lehet megváltoztatni rendelkezése.

Hegyköltés.

28 §. A hegyszéki községéhez minden tag következőleg járul:

1. Évenként minden tulajdonos vagy bérlo 1 frtot a hegyszéki társasvagonához

1. A szálló hoidja után meghatározandó csőző-díjat és

3. Minden hold ntán évenként 3 kenyeret — darabját 50 krral számítja — a csőzők részére a kiosztási terv szerint.

29 §. A hegyköltség két egyenlő részletben előre fizetendő be a pénztárba, nevezetesen az el-ső részletet április hó 1-től 15-éig, a másodikat ettől számítva augusztus hó 31-ig, a közséket be-hajtása iránti törvény intézkedései szerint teljesí-tendő végrehajtás terhe alatt.

A hegyköltség beszédszének biztosítása vé-gett a tulajdonosoknak előbb, mintsem a hegyi tartozást befizették, a szűretet megkezdeni a hegy-költség illeték kétszereséig terjedő bírság terhe alatt tilos.

(Folyt. köv.)

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Bérlet

127-ik sz.

Kolozsvárt, szombaton február 21. 1879.

A párisi rongyszedő.

Dráma 5 felv. Előjátékkal, írta: Pyat Felix, fran-cziából fordította: Egresi Béni. Rendező: Szentgyörgyi.

ELŐJÁTÉK SZEMÉLYEI:

AZ ÓRGYILKOS.

Jean, rongyszedő — Gabányi.
Garousse Péter, rongyszedő — Krasznay.
Didier Jakab, pénztárnok — Osváth.
Rendőrk.

SZEMÉLYEK:

Garousse Péter, Hofmann nagy
név alatt — — — Krasznay.
Klára, neje — — — Békésy Irma.
Berville Henrik — — — Mihályi.
Jean atyus, rongyszedő — Gabányi.
Didier Mari (árva) varrónő — Hunyadi Margit.
Potard asszony, hába — — — Krasznayné.

Kezdeté pontban 7 órakor.

A „KELET” magán táviratai.

Feladatott Budapestben febr. 20. 10 ó. 40 p. d. e.
Erkezett Kolozsvárra febr. 20. 11 ó. — p. d. e.

Fritzke és Hasselman socialista képviselők kiadását a német parla-ment nagy többséggel megtagadta.

A porta és monarchiánk közt az alkudozás csak Novi-Bazára ter-jed ki; de bevonulásról nincs szó.

Az orosz kölcsönt Rotschild el-vállalta.

Tisza Kálmán maga indítványo-zandja a berlini szerződés tárgyalá-sát és tudomásul vételét. A budget vitában Grünwald és Jokai ma tet-széssel beszéltek.

Zsedényi Ede ma reggel meg-halt.

Felölös szerkesztő és kiadó-tulajdonos:
Békésy Károly.

Pénz kölcsönöket

a birodalom bármely részében telekkönyvezett földbirtokra 1000 frtól kezdve bármily magas összegig, 5 vagy 6% kamat mellett törlesztésre és 5000 frton felülieket még előnyösebb feltételek mellett gyorsan eszközölk.

Bekebelezett terhek kifizetését szintén esz-közöl.

Bővebb felvilágosítással készséggel szolgál:

Voith Gergely,

Kolozsvárt, Páris-utca 19-ik sz.

saját ház.

(Értekezhetni posta útján, vagy személyesen, naponta d. u. 1—4 óráig.)

Doktor

Bikafalvi Máthé Dénes

fogorvos, plombeur és műfogmester
közbenjött sok munkája miatt

csak márczius 1-sőjén indul fogorvosi

körútjára.

Még pedig a jövő hóban Beszterczét, Déést és Szamosujvart fogja rövid időre meglátogatni.

Perl fogorvos

tudományos utazását Amerikára is kiterjesztette s jelenleg Philadelphában időz és rövid idő alatt, új tapasztalatokkal gazdagon, fog Kolozsvárra visszatérni. Sa-lacyl szájuve és fogpóra kapható Kolozsvárt Dietrich S. urnál, M.-Vásárhelyt Fogarasi urnál, Gy.-Fehérvárt Csiky Imre urnál, N.-Enyeden Winkler urnál és Sz.-Somlyón Wégh urnál.

